

קובץ

הערות וביאורים

בלקו"ש, בנגלה ובחסידות

עקב - כ' אב
גליון מו (רצז)

יוצא לאור ע"י

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

417 טראַי עוועניו • ברוקלין, ניו יארק

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים וחמש לבריאה

ח י כ ו ה ע נ י נ י ס

ח ו ט י ש י ח ו ח

ישנס במצות ת"ת דז' מצות דידהו (גליון) .. ד

ל ה

ות בפרש"י פרשת עקב .. ז

ח ו ח

נחוניא בן הקנה הי' תלמיד ריב"ז .. ז

ח רבי נחוניא בן הקנה .. ח

ח עול בחורה צריך חפלה לחקלה .. ח

ט בזמן הזה .. ט

ט חור שוות היו .. ט

ות פרקי אבות בערב ח"ב ובח"ב נדחה -שחל -

ח .. י

ח ו ח

ח יהי' - יהי' סגור .. יא

יב ארם ינחני בלק - רש"י .. יב

יב ישראל נגאלים אלא בצדקה .. יב

יב אם .. יב

יב מושלל .. יב

לקוטי שיחות

א. בגליון (פ' ואתחנן) הקשה אחד מאנ"ש בנוגע למה שמבואר בהנהדרן על הרמב"ם לקו"ש פרקי אבות תשמ"ה שכתב "ויתירה מזו שכתב בספרי שב"נ שייכים לכתר תורה משמע שב"נ שייכי בכתר תורה משמע שב"נ ישנם כמצות ת"ת (תורת שבע מצו דידהו) היינו שיש בהן חייב לעסוק בהלכות ז' מצוות דידהו לא ר בשביל לידע את המעשה כו' כ"א חיוב של ת"ת בפ"ע /והא של נמנה בין המצוות שלהן, כי בז' מצוות מונים רק מצוות ל"ת ולא קו ועשה עכ"ל. ועפ"י הקשה מגמ' שבת דמבואר שם דאסכרה באה נ ביטול תורה והקשו ע"ז דנשים יוכיחו דהיינו שאינן מצוות על ת"ת ואעפ"כ מחות באסכרה ותידין שם דמבטלות את בעליהן והקשה ע עוד דנכרים יוכיחו שמתיים באסכרה ומתירן שמבטלת את ישראל ע' והשתא לפמ"ש כ"ק אדמו"ר שליט"א שב"נ ישנם במצות ת"ת א למה הקשה בגמ' נכרים יוכיחו והתירון הוא רק מפני שמבטלין ישראל והרי הם בעצמם מצווים על דברי תורה.

ועוד הקשה דבלקו"ש שם מדמה השייכות של נשים לת דנכרים וז"ל וע"ד המבוא (ע"ז ג, א) בלימוד התורה דב"נ בש מצוות דידהו, דאף שיש בזה מעלת התורה כנ"ל עד שהרי הוא ככו בכ"ז אין מקבלין עליהם שכר כמצוה ועושה אלא כמי שאינו מצ ועושה /תוד"ה הרי הי ככה"ג/ עכ"ל ברם בהדרן דילן מחדש יח מזו מזה שכתב בספרי שב"נ שייכים לכתר תורה משמע שב"נ יו במצות ת"ת כו' ולפי"ז יוצא דב"נ עדיף מנשים שהרי נשים שייכות הן ולא מצוות משא"כ ב"נ הם במצות ת"ת ולפי"ז יוצא ד ב"נ יהיו מצוות על ד"ת משא"כ נשי ישראל אינן מצוות על ד"ת שייכות בלבד וצ"ע. והנה כל הקושיות הלז לפי"ד מייסדים נ ששמה השואל הנ"ל במה שהבין מדברי כ"ק אדמו"ר שליט"א חילוק במצוות לימוד התורה בין נשים לנכרים דמה שאמר אדמו"ר שליט"א דיש להם שייכות לת"ת זה בכלל אי"ז מצוה ענין על מעלת הת"ת.

ומה שמבאר דנכרים ישנו מצות ת"ת זהו ממש אותה הו כמו בישראל והנה לפי"ז ראשית הכל למה כוח דבלקו"ש נ השייכות של נשים לת"ת דנכרים כו' ואח"כ כוח דבהדרן מ "יתירה מזו" והרי זה סתירה מפורשת דבלקו"ש בפירוש מדמה

אהדי ועוד יוחר דלאחר הקושיות שם שמביא ראיות דנשים אין להם זכות דתורה כחוב שם "והביאור בזה אי' בגמ' גבי נכרי הלומד תורה כו' היינו שמשחמש עם ענין ח"ת דנכרים בתור ביאור על גור ח"ת דנשים ואח"כ אומר וזלה"ק ולכאורה אינו מובן התורה היא מורשה קהלת יעקב נחתה וק לישראל ולא לנכרים ומה שמתיירים ללמוד תורה הוא לפי שנצטוו לקיים ז' מצות ב"נ כו' ועכצ"ל מאחר שכפועל מחייבים ב"נ ללמוד הלכות דמצוות אלו הנה אף שלימודם הוא בשביל קיום המצוות מ"מ כיון שעכ"פ מחביים הם ללמוד תורה יש בהם גם הגדרים דלומד תורה עכ"ל. ואח"כ בסגנון אחר זה יותר מפורש עיי"ש.

(ב) מכיון שסוכ"ס כל ההיתר של נכרים ללמוד הוא רק בז' מצוות דידהו (עיי' סנהדרין שם) א"כ תמוה דלמה לגבי נכרים נעשה מזה ענין של מצות לימוד התורה ולגבי נשים מצד אותו הסעם עצמו אי"ז מצוה רק שייכות הרי כשניהם סעם אווד ודין אחד להם.

(ג) דלפי"ז פליג הביאור בההדרן פליג על חוס' בע"ז שם שמבואר שם דאין מקבלין שכר כמצווה ועושה והי' צריך לציין זה לכה"פ בתור הערה לדברי החוס' הנ"ל ועכשיו בעת כותבי ראיתי דבלקו"ש חי"ד שם מצטט דברי החוס' הנ"ל הרי בפירוש שכ"ק אדמו"ר שליט"א סובר דב"נ אינם מצווים במצות ח"ת.

(ד) תמוה ביותר דהנה בנשים הרי מצד הסעם דמחייבות ללמוד המצוות שלהן מותרות ללמוד כל התורה כולה ומברכין ברכת התורה ע"ז ונכרים אסורין הרי עכ"פ אצל נשים הסעם הזה פועל יותר מכמו בנכרים ועכ"פ שייכים יוחר לענין התורה.

וגם דוחק לומר שנכרים יוכלו לבדך ברכת התורה ואכ"מ.

ונ"ל בפשטות דכוונת כ"ק אדמו"ר שליט"א אינה דהם שייכים למצות ת"ת מצ"ד רק דמ"מ כיון שמחייבין ללמוד הלכות שלהם ממילא אי"ז רק הכשר מצוה כדי לידע את המעשה אשר יעשו וק הלימוד גופא נעשה מצוה מצ"ע וגם בנשים הרי מוכרח לומר כך דמכיון שלפי פסק אדה"ז סי' מ"ז הרי מברכות ברכת התורה והרי מברכות "וצונו" דהיינו שישנם במצות ת"ת ועיי"ש בלקו"ש הנ"ל פ' האזינו בנספח להערה (11) שמבואר שם שמשעם אדה"ז מובן בפשטות מה שיכולות לבדך "וצונו" ואי"ז כמו כל מ"ע שהז"ג

עיי"ש. והרי מזה ג"כ מבואר שכ"ק אדמו"ר שליט"א סובר שני
ישנם במצות ח"ת לא רק שייכות ומצד אחד הסעם עצמו כמו בנכדיו
שמכיון שמחויבים ללמוד הלכות הצריכות להן נעשה מזה מצו
בהלימוד עצמו. וכנראה שהשואל הנ"ל הבין בדברי כ"ק אדמו"ר
שליט"א כך מפני שנת' בההדרן דמה שאינו נמנה בז' מצות היא מפנ
שאינם נמנים רק מ"ע ולא מל"ת ע"כ הרי דזה מצוה בפ"ע.

ומלבד שאי"ז מוכרח הנה בשיחת כ' אב השתא נת' כעיי"ז ג"ו
לגבי מצות תפלה ומתחילה אמר זה בתור שאלה אבל לכ' נדאו
מהמשך הדברים שכ"ק אדמו"ר שליט"א נטה יותר לצד השני שישנו
במצות תפלה וביאר הסעם דמכיון שישנם בציווי דאמונת ה' ושלילו
ע"ז ממילא ענין התפילה מסתעף מזה הגם דהמ"ע דתפילה נאמרה ר'
לישראל והרי ביאר בפירושו שאי"ז מצד המ"ע דתפילה עצמה ואעפ"י
מצא להכרח לבאר למה אינה נמנית במנין הז' מצות וק' אמר שו
סעמים כמה שאינה נמנות במנין הז' מצוות הא' דאינם נמנים ו'
מל"ת ולא מ"ע או דאינה נמנית משום שהיא רק סניף ממנות אמונו
ה' ושלילת ע"ז לא מצוה בפ"ע וסיים בלה"ק (ואכ"מ) וי"ל לכ
שביאר ב' סעמים משום שיש מקום לומר שאע"פ דאינה משנה בפ"ע
וק' סניף מ"מ כיון שיש עליהם בפועל חיוב כזה צריך להיות נמנ
בז' מצות.

ומש"כ צריך להתירוק דאינה נמנית מפני שהיא מ"ע ולא מל"ת
ויש צד לומר דמה שאינה מצוה בפ"ע רק סניף אינה נמנית כל
ולפיכך ביאר ב' סעמים וקרוב לומר שזה הכוונה שדייק לנו
"ואכ"מ" דהיינו להאריך בזה אם נמנית אם לא ויש צד לכאן ולכא
וממילא לא קשה למה הוצרך לתרץ מפני מה אינה נמנית וי"ל דכו
זה יותר דמצות הלימוד שלהם זהו חיוב מחודש לא סניף ממצוה אחר
רק שהיא מסובב מז' מצוות דלהם ז"א דהסיבה של החיוב היא ל
מצ"ע רק מסיבת הז' מצוות דלהם וממילא בוודאי מקום לומר דצרי
להיות נמנית בז' מצוות דלהם. ומה שמבאר שם לגבי נשים רק ענ
השייכות דבכדי לברן ברכת התורה צ"ל ענין התורה באופן הניתנ
לישראל לא רק מצוה המסובבת ונגרמת ע"י חיוב המצוות שלה
וממילא צריך לומר שיש להם לא רק מצוות לימוד וק' עצם ענ
התורה באותו אופן שיש לאנשים שמכיון שיש להם מצוה של לימ
התורה שזהו אינו דומה לכוון שהיא באנשים משום שאי"ז מצוה בפ"ע

מסובבת מצד הז' מצוות שלהם ומפני זה אי"ז ענין מצווה ועושה
מ"ש החוס' אבל מכיון שעכ"פ מחויבים ללמוד ממילא יש להם
ייכות לעצם ענין התורה וק' דצריך להבין דלפי"ז הנה ענין השייכות
וסיף על המצוה שלהם דיש לה אותו היוקר והמעלה כמו באנשים
צמח ולכ' מההדרן משמע דענין "כתר" תורה הוא דווקא מצד המצוה
טובה הרי המצוה יותר נעלה הנה מלבד זאת די"ל דהעיקר הוא ענין
המצוה ובזה יש ענין הכתר רק בהכרח בענין המצוה יש חילוק בין
ישראל לעכו"ם וכו' וק' היוקר והמעלה ישנו גם בעכו"ם הלומד תורה
ג"ד דומגא כמו בישראל וממילא זה מוסיף על ענין המצוה. והב' :
אולי יש סברא דאינו שייך ענין של מצוה כלל אצל עכו"ם מצד ענין
מורשה ואי"צ לנשים דהחורה ניתנה לכל ישראל כמו שגם הן
מברכין.

דוד פריזמאן

- תוח"ל 770 -

נללה

ב. בפרשחנו (פרשת עקב) פירש רש"י בדה"ה גדלים ועצמים ממד
(ס, א) : אחת עצום והרם עצומים ממד.

וצריכים להבין :

הרי גם בפרשת ואחחנו נאמר לשון כזה בפסוק (ד, לח) :
להודיש גוים גדלים ועצמים ממד וגו'.

ולמה לא מפרש רש"י שם כמו שפירש כאן : אחת עצום והם
עצומים ממד.

הרב וו. ראזענבלום

- ברוקלין, נ.י. -

שיחות

ג. במה שהוזכר בההתוועדות דש"פ ואחחנו דר' נחוניא בן הקנה
הי' תלמידו של רבי יוחנן בן זכאי עפ"י המבואר (בב"ב י, ב) אמר
להן רבי יוחנן בן זכאי לתלמידיו מהו שאמר הכתוב צדקה תדומם גוי
כו' נענה רבי נחוניא בן הקנה כו', יש להעיר ממ"ש בסדר הדורות

(ערך ר"נ בן הקנה) דחמה על הא דאיתא בכ"ב (שם) דרבי יוחנן
 בן זכאי אמר נראין דברי רבי נחוניא בן הקנה מדברי ומדבריהם דאם
 ה"י תלמידו איך קרא לתלמידו רבי נחוניא בן הקנה (ובאבות פ"ב
 מ"י איחא רואה אני את דברי אלעזר בן ערד, ושם במשנה ט' "אם
 יהיו כל חכמי ישראל בכף מאזנים ואלעזר בן הורקנוס בכף שניה
 כו'").

אבל כבר כתב ע"ז בס' ברכת אהרן להג"ר אהרן לעווין הי"ד
 (מאמר רלב) דאין זה קושיא דכבר כתבו התוס' לד', ב', ד"ה הוה
 דלפעמים גם הרב את התלמידים ה"י מכנה בשם רבותינו, שכן מצאנו
 בשבת קמו, ב', דרב קרא לר"כ ולר"א רבותינו אף שה"י תלמידיו,
 ואח"כ מביא מהמשנה דאבות הנ"ל משנה ט' הוא ה"י מונה שבחן רבי
אלעזר בן הורקנוס בור סוד שאינו מאבד טיפה כו' וכן אח"כ, הרי
 משמע דלפעמים ה"י קורא תלמידיו בשם רבן עיי"ש.

ב) כמה שהוזכר בהחזקת אודות תפלת רבי נחוניא בן הקנה
 "שלא אכשל בדבר הלכה וישמחו בי חבירי כו'" (ברכות נח, ב) (ב)
 (הנחה בלה"ק סמ"ח), יש להעיר ג"כ ממ"ש בברכה אהרן (מאמר
 רל"ג בסופו) דאף דמרגלא בפומא דאינשי לקרוא התפלה הזאת בשם
 תפלת ר' נחוניא בן הקנה, הנה לפי המבואר בש"ב כאן אין זה כלל
 תפלת ר' נחוניא בן הקנה, דרנב"ה התפלל רק התפלת המוזכרת
 במתניחין כאן בכניסתו מה ה"י אומר כו' וביציאתו ה"י נותן הודאה
 על חלקו, אבל מה שאומר אח"כ בגמ' ח"ר בכניסתו מהו אומר זה
 קאי על כל אחו ואחו, ותפלה זו היא מחכמי הש"ס (ולא נודע
 מאיזה מהם) שיתפלל אותה כל הנכנס לביהמ"ד, וז"ל הרמב"ם
 בפיהמ"ש שם: ואלו שתי תפלתו חובה לכל מי שיכנס לביהמ"ד
 לקרות שהרי לא אמרו בכניסתו מה ה"י אומר כדי שיהי' סיפור למה
 שה"י אומר רבי נחוניא בן הקנה ואז יהי' רשות בידינו, אבל אומר
 בכניסתו מה הוא אומר ר"ל כשיכנס לביהמ"ד מה חייב לומר כו'
 עכ"ל, משמע מזה ג"כ דתפלה זו המבואר בגמ' לא קאי על רנב"ה
 אלא מה חשב כאו"א לומר, וא"כ מהיכי תיזני לומר זה ה"י תפלת
 רבי נחוניא בן הקנה, עיי"ש שלא תירץ.

ג) בכללות הביאור שנחבאר בהשיחה, דלכן מצינו תפלה זו וק'
 ברכי נחוניא בן הקנה כיון שהוא חידוש הענין דלימוד התורה מצו
 קבלת עול כו' במילא שייך ושם יבוא וקלה על ידו, כי כשלימוד

התורה היא מתוך תענוג אין לחשוש לענין בלתי רצוי כו' דתורה מגנא ומצלא כו' ראה בהנחה בלה"ק שם.

לכאורה בכלל מבארים באופן הפוך, דאם העבודה היא מתוך תענוג שייד בזה לבוא לתקלה כיון שמציאותו מורגשת, משא"כ כשהיא בביטול מצד קבלת עול, וכמבואר בכ"מ דבכדי שיהי' פתח לבי בתורתך צ"ל ההקדמה דונפשי כעפר לכל תהי' כי ע"י הביטול יוכל להבין רצון התורה ולא רצון עצמו, וא"כ גם בעניננו לכאורה דוקא ע"י קבלת עול, שהו"ע ביטול מציאות עצמו יהי' בסוח לו שלא יבא לידי תקלה, ואיך זה מתאים למה שנתבאר דוק רנב"ה שחידש הענין עול בקבלת עול בתורה הוצרך לתפלה מיוחדת שלא יבוא לידי תקלה?

ד) במה שנתבאר אודות פאה בזמן הזה ולכאורה כיון דהוה רוב ישראל וישנם עניים למה לא נהגו בזה? (הנחה בלה"ק סל"ו).

כדאי להעיר מ"ש בס' בדרך אמונה (פ"א ס"ק טב) שמביא מ"ש הרמ"א דהאידינא אין נוהגין במתנ"ע אפי' בארץ ישראל (כמ"ש בדרי משה בסור שם) והסעם הוא לפי שהרוב גויים, ואם ניחוס יבואו הגויים ויטלוס והוה כמו שמניח לעוורבים ולעמלפים ונתייאלשו העניים מהם, ומביא דגם בזמנינו בא"י עדיין לא נשתנה מ"ש הרמ"א, דכפי ראות עינינו לא יסריח שום עני לילך בשדה ללקוט מתנ"ע שמירתו יהי' יוחר על שכרו ואם נניח שהיו כל ישראל משמרים נחיתת המתנות הי' כדאי להעני להסריח, מ"מ השתא שאם יהי' לקט לא ילקטוהו עניי ישראל, לא חייל דין לקט אף אם הוא שלא כהוגן בסיבת הדבר שגרם לזה, מה שאין הרבים משמרים מצוות מתנ"ע, ואפשר דמנהגם כדן שגם אם היו משמרים לא הי' כדאי לעני ללקט וכן לקצור פאה ולדוש ולסחון ולאפוח, ע"כ. ומסיק שם שאם אחד רוצה להפריש מתנ"ע ויבקש לעניים שיבואו לקחתם יש לו מצוה, ובאופן זה אפשר לקיים כל מצוות אלו בזמן הזה, עיי"ש.

ה) בהמבואר בלקו"ש דשבת זו אודות הלחות ד"שוות היו" גם בכתיבתם דגודל האותיות היו שוות בב' הלוחות ומ"מ אף דה' דברות האחרונות קצרות מה' דברות הראשונות מ"מ היו שוות ממש אף דהריוח וההפסק היו שוות בב' הלחות, עיי"ש בסעי' ט', וזה הי' נס כפשוטו.

לכאורה מהו המקור לומר שהי' נס זה ושגם זה נכלל בשווה
היו, דילמא הפי' רק כמבואר שם דבידי אדם מן הנמנע ששני דברים
יהיו בשוה ממש בדיוק דאי אפשר לצמצם בזה, ומנלן דגם בנוגע
למקום כתיבתם היו שוות כנ"ל?

הרב יוסף גינזבורג
- ברוקלין, נ.י. -

ד. בשיחת ש"פ ואתחנן, שבת נחמו (הנחת התמימים סעיף לב)
לדבקות כבשנה זו שחל חשעה' באב בשבת חזון למנהגנו אין
אומרים פרקי אבות.

ויש להעיר ממ"ש בלקו"ש ח"ט ע' 43 בהערה 53 וז"ל:

ברמ"א או"ח (סו"ס חקנג) ד"אם חל (ערב ס"ב) בשבת אין
אומרים פרקי אבות (וראה מג"א שם. ועוד. וכ"ה המנהג בכ"מ).
ועפ"ז, בשנה זו (חשל"ח) שס"ב חל בשבת, לומדים בפ' ואתחנן
פרק שלישי. עכ"ל.

ועייג"כ שיחת ש"פ דברים, שבת חזון ערב ח"ב חשמ"א
(הנחת התמימים סעיף ל'): וז"ל: "בנוגע צו לערנען פרקי אבות
דעם שבת ערב חשעה באב (ועד"ז ווען חשעה באב קומט אויס
בשבת) איז דא א שקו"ס, און עס זיינען דא מנהגים אז מ'לערנט דא
יע און מנהגים אז מ'לערנט דאס נים.

ובנוגע זוי מ'זאל זיך דא פירן בפועל - וויל איך נים אריינגיין
בין "הרים גבוהים", ס'איז נים מיין ענין מכריע זיין להלכה ווי
מ'דארף סאן, ולאכור"כ נים צו פסק'נען אז מ'זאל נים לערנען פרקי
אבות דעם שבת; ס'איז נים מיין ענין זאגן אידן אז זיי זאלן נים
לערנען - אויף דעם זאל מען גיין זוכן אן אנדער רב.

ולאידן - זאג איך נים אז מ'דארף יע לערנען.

וואס דערפאר וועט מען דא ברבים נאך תפלת מנחה נים זאגן
פרקי אבות (ווי מ'סוס בכל שבת ווען מ'זאגט פרקי אבות).

און בא זיך אין חדר וועל איך סאן ווי אלע ווילן סאן.

און אזוי ווי בכמה ענינים וואס מ'פרעגט בא מיר נים, אדעו

אויב מ'איז מהזר פרעגט מען בא מיר און דערנאך סוט מען פארקערט - זאל יעדערער אריינקוקן אינעווייניק און צוקומען צו א מסקנה ווי צו טאן, און אזוי טאן.

און מ'זאל זיך ניט פארלאזן אויף דעם וואס איך האב געזאגט; ולאידך - זאג איך זיכער ניט אז מ'זאל דאס ניט לערנען. עכ"ל.

וראה גם שיחת ש"פ ואתחנן תשמ"א סל"ז. ובשיחת ש"פ עקב תשמ"א סעיף לו: בנוגע דעם פרק פון דעם שבת, לויט דעם "יש נוהגין" צו לערנען פרקי אבות "בכל שבחות הקיץ" - האט מען דאך גערעדט פאריקן שבת אז בשנה זו זיינען בערב חשעה באב דא חילוקי דיעות צי מ'זאל לערנען פרק אדער ניט, אבער אין די שבחות לאח"ז איז אין מעם לחלק, און אלע זאלן לענערן דעם זעלבן פרק. אפילו די וואס האבן געלערנט פרק בערב חשעה באב - מאכט ניט אויס אז זיי וועלן לערנען צוויי שבחות דעם זעלבן פרק. עכ"ל.

ונפק"מ גם לענין איזה פרק למדים בש"פ ואתחנן ושלאחריו (כנ"ל).

ולהעיר שגם בשנה זו בשבת פ' דברים ח"ב נדחה לא אחר כ"ק אדמו"ר שליט"א פרקי אבות בביהכנ"ס.

אחד מאנ"ש

- ברוקלין, נ.י. -

שוכות

ה. בלקוטי לוי יצחק הערות לזהר (השמטות לח"א נדפס בסוף) ח"ב ט' חפד מביא הכתוב (מיחזקאל מו, א) כח"ש שער החצר הפנימית סגור יהי' ששת ימי המעשה.

ולהעיר שביחזקאל שם כתוב: יהי' סגור (הלשון סגור יהי' הובא שם מד, א השער הזה סגור יהי' לא יפתח).

ולכאורה י"ל שכן הובא גם בסידור שער הר"ח ריב, סע"א סגור יהי' ו' ימי המעשה, אבל בסידור שם משתמש בלשון הכתוב, אבל כאשר הובא שם (בסידור) לשון הכתוב לעיל ריא, ד מביאו

ככתבו יהי' סגור.

אבל (לכאורה) כ"ה לשון כ"ק אדמו"ר הזקן, והוא בלקוסי.
חורה תצא לו, א. וכ"ה בדרך חיים סח, סע"ג. פירוש המלות פ.
סע"ג. והוא אחד מ(ריבוי) השינויים בלשון המובאים בדא"ח ממעט
הידוע לרבותינו.

* * *

באגרת הקדש ס"ד (שיעור חניא דשבעות שעברו) מתחיל אין
ישראל נגאלין אלא בצדקה, ובתניא ליקום פירושים לשם ע' פז מביא
מאור התורה משפטים ע' א'ק נלפנ"ז הובא באור התורה שם: כשבת
פ"כ דקל"ו ע"א אמר עולא אין ישראל נפדה אלא בצדקה שנאמר ציון
כמשפט תפדה ושבי' בצדקה וכ"ה בסנהדרין דצ"ח ע"א...וע' ביאור
זה באגה"ק סי' ד' אלא דשם גריס אין ישראל נגאלין אלא בצדקה
(וראה במראה מקומות לשם ע' צב).

באגרת הקדש ס"ט (שיעור חניא דשבעות הבאות) הובא אין
ישראל נגאלין אלא בצדקה ובתניא ליקום פירושים בתלק מראה
מקומות מביא בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א (אבל אינו מציין מקומו)
"רמב"ם הל' מ"ע (שיעור רמב"ם דשבעות זה) רפ"י... ואין הכוונה
למ"ש בש"ס (שבת קלס, א. סנהדרין צח, א) - דהרי שם כתוב
נפדה" (עיי"ש בארוכה).

הערה זו בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א ובלי ציון מראה מקומו
הובאה ג"כ בלקוסי ביאורים לתניא (קארף) וגם שם הובאה בס"ס.
ולהעיר שהערה זו נעתיקה ג"כ בלקוסי שיחות חס"ז ע' 94
וגם שם מציין לאגה"ק ס"ס כי שם מעתיק קטע מאגה"ק הנ"ל.

* * *

בלקוסי חורה שלח מו, ד מביא הכתוב וכל קרבי את שם קז
ומציין בין חצי עיגול באותיות קטנות בתלים סי' קז. ולכאורה צ'
קג.

* * *

בתורה אור מגלת אסתר צו, ד כתב: וכמ"ש אם רחץ ה'!

חז"ל. וראה פרי עץ חיים שער השבת פ"ג.
תקרא אם (בחיריק) אלא אם (בצרה). לע"ע נעלם ממני מקום דרשח

במפתח ענינים בלקוסי תורה במערת נה"ד יש לעיין מדוע לא
נסמן בהעלתו לא, ד נה"ד בין ג"ע לג"ע.

* * *

בביאורי הזהר שמיני ע' שיט כותב: "והוא משולל מכל סעם"
קטע זה נעתק בספר הליקוטים דא"ח צמח צוק מערכת חיד ועל תיבת
משולל העירו: כ"ה בגוכתי"ק וכנראה צ"ל מושלל. ולהעיר
שכביאורי הזהר שם מעתיק לשון הפרזס, ובפרדס נזפס משולל.

הרב שמואל דוד ח. הכהן

- ברוקלין, נ.י. -

**לזכותו ולזכות
בני משפחתו שיחיו**

**נרפס ע"י
א' מאנ"ש שיחי'**